

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
Kiadja: **A SZERKESZTŐSÉG.**

Egész évre 28 k., (14), 1/4 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3,50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1,20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Véres beszámoló.

Budapest, július 12.

Az egész politikai világ feszült érdeklődéssel várta Barabás Béla nagyváradi beszámolóját. Múltán várták szelében, hogy a parlamenti helyzet legközelebbi alakulásaira hatással lesz a választói előtt teendő nyilatkozata a harcias ellenzék egyik vezetőjének, akit az események a szituáció középpontjába helyeztek. Nos, történt is ma Nagyváradon olyasvalami, ami rettentően igazolta azoknak várakozását, akik a mai naptól jelentős eseményt vártak. De ami a várakozást kielégítette, az az esemény sokkal szomorubb, sokkal felháborítóbb, semhogy öröme vagy megnyugvása lehetne belőle bárkinek is.

Ami ma Nagyváradon történt, sötét emléke lesz mindig a magyar alkotmányos élet történetének. Egy népképviselő beszámolójánál polgárver hullott az utca kövezetére.

Hogy végleges, megállapodott ítéletet mondassunk a megdöbbentő eseményről, arra az első percek izgalmainak lefolyása alatt keletkezett tudósítások talán nem elegendők. És mennél szomorubb ez az esemény, annál több tartózkodást parancsol reánk az ítélezésben. Azonban mindenesetre megállapíthatjuk, hogy valami rémes tapintatlanságnak, valami ijesztően cinikus rosszakaratnak vagy valamely más végzetes tényezőnek is kellett közrejátszania, hogy ez a vérontás megeshetett.

Azt is konstatálhatjuk hogy a beszámoló megtartása, a népképviselőnek az alkotmányos joga és kötelessége, hatósági beavatkozás következtében nem mehetett simán. Már ez az első beavatkozás is ingerelhette a választóközönséget, amely talán indulatában utóbb okot vagy ürügyet szolgáltathatott a fegyveres közbelépésre. Azt is meg lehet

állapítani, hogy a képviselő beszédének meghallgatására egybegyűlt közönség soraiban az ellentétes politikai nézetűek egymással szemben ellenséges hangulatban vonultak föl, ami képviselőválasztás idején, amikor a szünetek magasan lobognak, érthető lehet, de ilyenkor, amikor a város képviselője, aki jog szerint már nem egy pártot, hanem az egész polgárságot képviseli, beszámol, csak rendkívüli körülményekben lelheti magyarázatát. Ha a véres kimeneteli izgatottságot egyesek tapintatlansága vagy gonoszága idézte föl, akkor súlyos felelősség éri azokat, akik felidézték. De ha az izgatottság *szimptoma*, amely az ország közvéleményének hangulatát jellemzi, vagy, ami szintén nincs kizárva, a kormányzati szellem fordulatára enged következtetést, akkor sötét gondok, kínos sejtelmek támadnak nyomán és országos katasztrófa komor felhői jelennek meg a szemhatáron. Mi az utóbbi feltevésben hiszünk. Ámbár ez az előbbi sem zárja ki. Lehet, hogy egyesek is bűnösök a vérengzés előidézésében, bizonyos, hogy részes benne az országos közhangulat is, nem valószínű, hogy részes benne még valami, ami iránt a kormányzat közegeinek a periferiákon igen finom szimatja szokott lenni.

Fáj lelkünknek a kiontott polgárvér és fájdalomunk még élesebb, ha a nagyváradi borzalmak hatását szemléljük. A véres esemény okozta megdöbbenés első hatása alatt alig van időnk és nyugalmunk politikai következmények mérlegelésére, de azt mindenképp könnyű előre látni, hogy a parlamenti harc kiélesedése fog járni a véres beszámoló nyomában. Erre enged következtetni az a kétségbeesett felindulás, amely a vérontás első hírére támadt a politikai körökben, amely a legtermészetesebb emberi érzéseket korbácsolta föl. Valami végzetes hatalom viszi a dolgok fejlődését a teljes felborulás felé.

A nagyváradi véres eseményről tudósítónk a következőket jelenti:

Nagyvárad Barabás ellen.

Nagyvárad, július 12.

Még tegnapelőtt jelent meg az a főlhívás, melyben több választópolgár aláírásával értekeztetést írtak össze azok, akik Barabás Béla politikájával elégedetlenek s akik azt tüzték ki célul, hogy a harcias elemek további akcióját megbénítsák. Felhívásuk a többi eztek mondja:

Mi, választópolgárok, akik pártkülönbségre való tekintet nélkül, tiszta tudatában vagyunk annak, hogy a hónapok óta folytatott képviselőházi obstrukció a magyar nemzet gazdasági válságba dönti, politikai szabadságunkat pedig veszélybe hajtja, máris alkotmányellenes helyzetbe, ex-lexbe kergette az országot. Május számos üdös reformtörvény megbeszélését gátolta meg. A tisztviselők helyzetének javítására irányuló törvény meghozását lehetetlenné tette. A beruházási törvény, a telepítési javaslat, az új egyszerűsítő perrend, az új gazdasági kiegyezés és az új kereskedelmi szerződések stb. mind az obstrukció miatt lehetetlenek. Es ennek az obstrukciónak most már tárgya nincs mert a katonai javaslatokat az új kormány visszavonta. Mégis folytatni akarják az obstrukciót, ami a parlament munkaképtelenségét jelenti és napról-napra hatványozódó kárt okoz a nemzet békés fejlődésének.

Belátta ezt Nagyvárad város törvényhatósága is, mely az obstrukciót egyhangulag elítélte. De belátta a nemzet halhatatlanjának, Kossuth Lajosnak fia, Kossuth Ferenc is és vele belátták a 48-as párt higgadtabb és nyugodt politikai vezériférei. És mindezekkel szembeállva, sem saját pártvezére, Kossuth Ferenc szavát, sem kerületének, Nagyvárad törvényhatóságának határozatát, sem pártívei nagyrészenek óhaját, sem a nemzet gazdasági és politikai érdekét nem veszi döntőnek saját elhatározására nézve a város követe. Hanem pártjának legsúlyosabb elemére támaszkodva, a nemzet mai alkotmányát értéktelenné hirdetve, az obstrukciót tovább akarja folytatni.

A veszély nagysága kényszerít minket arra, hogy kilépünk a télen szemléldésből és figyelmeztessük a város közönségét, hogy a nemzet leg-

TÁRCA

A hűtelen.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: *Máriássy Barnáné.*

— Az ördögbe is — mormogta Haraszthy orvos — azonnal esni fog. Ez aztán kollemetlen. Ott állott a ligeti villája terraszán s bosszankodva nézett szét. Az ég beborult. A felhők mintha csak a fák koronáját érintenék. A szomszéd villákat bántó, kékes fény árasztotta el, amely a vihar közeledtét jelenti. Haraszthy megnézte az óráját.

— Félénny, hatra van kitűzve az esküvők. — Figyelmesen vizsgálta az égboltozatot. Addig talán elhuzdódnak a felhők, gondolta. Majd öltözöködni kezdett. Minden különös felindulás nélkül készült esküvőjére. Pedig szerelmes volt. Jobban, mint valaha elhítte volna magáról. Epp befejezte az öltözködést, amikor egy szolga levelet hozott. Haraszthy az ajkára harapott. Mintha kollemetlenül érintette volna a szolga megjelenése. Majd nyugodtan kérdezte:

— Mi jó hírt hoz, Ignác? — Azután átvette a levelet. Kuszált vonásokkal volt fölírva a neve a bgritékra. Följépte. Alig bírta kibetűzni a tartalmát: „Édes Árpád, — nagy baj történt. Felo-ségem meghalt. Jöjj azonnal. Barátod Ferenc.”

Haraszthy összeborzadt.

— A Babuka meghalt, — szolt ijedten. Gör-csösen gyürte össze a papírlapot. Torka össze-szorult. Osmeretlen nehéz érzés lepte meg.

— Te szegény, édes Babuka, — folytatta csaknem öntudatlanul. — Mi baj érhetett? — Mé-

lyen belemerült a gondolataiba. Mintha csak ott ál-lana az asszony mellette, mintha rá emelné szomorú tekintetét. Mintha a szavát is hallaná, lágyan, édesen. Mint mikor a karjában tartotta.

— Hunyjad le a szemed édes, — szokta mondani az asszony, mielőtt csókra nyujtotta az ajkát.

— A falóra négyet ütött. Haraszthy fölriadt.

— Az esküvöm, — szolt ijedten. — Nem, az lehetetlen! Az esküvöm napján, lehetetlen.

— Area halvány volt. A szemében valami éles, kemény, majd ijedt tekintet váltakozott.

— És mégis, — tette hozzá töredezetten, — el kell mennem. Jóbarátom, az ura, hiv. Mennem kell, különben az asszonyt árulom el.

Pár pere múlva már uton volt Szentkereszthy-hez. Kocsija egy körüti ház előtt állott meg. Az asszony még alig kihült teste az ágyon pihent. A férj ott térdelt előtte. Arcán határtalan bánat és szenvedés. Haraszthy alig palástolható fölindulással közeledett. Csak futólag érintette a barátja feléje nyujtott kezét, miközben kifejezte részvétét.

— Hogyan történt? — kérdezte zavar-tan. — Hisz oly viruló volt még pár nap előtt.

— Megmérgezte magát, — válaszolt a férj, ki emberfölötti erővel küzdött fájdalomával.

— Hihetetlen, — szolt Haraszthy tempán, miközben alig tudta fékezni izgatottságát.

— Hihetetlen és mégis úgy van — mondta a férj fájdalmasan. — Mivitte el lépersé, hogyan jutott a mérgehez, azt még csak nem is sejtethem. Utolsó kérése, amelyet egy levélben hátrahagyott, hogy szívét egy törrel szurjad át. — Hangosan föl-zokogott.

Haraszthy visszaréttent. A férj nem vette észre. Fájdalma betöltötte egész lelkét.

— Tudom, mily áldozat az, amelyet téled kérek, — szoltal meg újból a férj. Könnyei elfojtot-

ták a szavát. Majd alig hallhatóan tette hozzá:

— De ez az utolsó kívánsága.

Egy tört vett elő. Némán nyujtotta oda Haraszthy-nak és támolyogva hagyta el a szobát.

Haraszthy egyedül maradt. Mozdulatlanul állt egyhelyben. Szinte nem mert a halotthoz közeledni. Majd erőt vett magán s az ágyhoz lépett. Csaknem visszatántorodott, amint a hideg márványarost megpillantotta.

— Mog kell tennem, — lihegte, önmagával küzdve. — Megöltem a lelkét. Meg kell ölnöm a testét is! Gőrsöcsen szorította a kezében levő kis tört. Iszonyat fogta el. Közel volt hozzá, hogy elusszon. Önkívületben nyitotta föl a halott keblén a ruhát s átszurta a szívét. Csak akkor riadt föl, mikor egy sötét vörös pici folt serkedt fel a tör nyoman. A nyitott ablakon át heves szélroham sűrölte arcát. A házak mögött kékes-fekete fellegok vágattak elő. Kisérteties csattanás hallatszott. S nagy csöppekben megerezt a zápor.

A halottas-szoba homályba borult. Haraszthy hosszan tapasztozta a halottra tekintetét.

— Miért tetted ezt? — suttogta öntudatlanul.

Valami sajtáságos szomorúság fogta el. S gyors egymásutánban tuntek föl előtte a mul-tak. Az ünnepesti szépség kiesi lepke módjára röpködött a hódolók sorában, a nélkül, hogy egyikét is kiténtetné. S ő, a nők kedvelje, a kényeztetett férfi sem lehetett hosszú időn át biztos a diadalában. Egy nap a szép asszony, belefáradva a hosszú küzdés gyötrelmeibe, ön-feledten hullott a karjába... A férfi megcsókolta forró ajakkal a hideg asszonyt!

— Édes babukám, — suttogta, — nagyonse-rtettek! — Es menekült a halot kedves elől.

— Megtörtént — szolt oda röviden a jó-barát a megtört férjnek, a nélkül, hogy vissza is tekintett volna. Kocsijába dobta magát s elhaj-

fontosabb javai kockán forognak s akik kezében a kocka áll, könnyelműen játszanak a politikai élet zöld asztalánál. Hasafias kötelességet akarunk teljesíteni, midőn kifejezésre öhajjuk juttatni Barabás Béla képviselő úrral szemben az obstrukció folytatását elítélő nézetünket. Ennek részletei mi is gyűlésen, folyó hó 12-én, délelőtt fél 11 órakor vasárnap a Kereskedelmi Csarnok nagytermében beszéljük meg. Felhívjuk mindazokat, kik nézeteinkkel egy véleményen vannak, hogy ezen a gyűlésen megjelenni sziveskedjenek.

Az értekezlet, melyet a kereskedelmi csarnok termében tartottak meg, már délelőtt tíz órakor nagyszámú választópolgár jelent meg, kik között túlnyomó számban városi és vármegyei tisztviselők, a bíróság és egyéb hivatalos tagjai voltak. Föltűnt, hogy értekezlet népszerűsége közt nagy számban voltak olyanok, akik bevallottan klerikális érzelműek.

A gyűlés elnököül *Hoványi Géza* kormánypárti bankigazgatót, jegyzőül *Désy Géza* Kossuth-párti ügyvédet választották meg.

Az ülés megnyitása után *Várady Zsigmond* ügyvéd szólott elsőnek. Sajnálkozásának adott kifejezést affólott, hogy Nagyvárad, amely Tisza Kálmán korában a vezérszerepet játszó politikai életünkben, most elvesztette a vezető szerepet. Szomorú élettétől szolgáló szónok az, mert hisz ezt megjövendölte már akkor, mikor Tisza Kálmán bukásával *Barabás Béla* jutott egy véletlen folytán Nagyvárad mandátumához. Ha vezérszerepet visz ma Nagyvárad, ez abban áll, hogy az ő képviselője, *Barabás Béla* sodorja most a nemzetet veszélybe s ő az, akinek megdondatlan politikája veszélyeztetni alkotmányukat. Azért a haszonért, amelyet az obstrukció folytatásával ellehet érni, nem szabad feláldozni az alkotmányt s nem szabad a nemzetet egy esetleges forradalom veszélyének kitenni. Főlemlíti ezután, hogy a függetlenségiek hamis jelszavakkal dolgoznak, a szólás-szabadságról beszélnek, holott nem respektálják azt, mert hisz ő is levelet intézett a nagyváradi függetlenségi párt elnökéhez s kérte, hogy a ma délutáni értekezleten ő is kifejtthesse véleményét.

Seokoly Tamás, a függetlenségi párt elnöke azonban ezt a kérelmet azzal a megokolással utasította vissza, hogy *Barabás Béla* beszámolni jön Nagyváradra, beszámoló alkalmával pedig más, mint a képviselő, nem szokott beszélni. Végre a következő indítványt terjeszti az értekezlet elé: Mondja ki az értekezlet, hogy *Barabás Béla* politikáját nem helyesli. Az obstrukciót, mint amely súlyos gazdasági helyzetünkben veszedelmekbe sodorhatja az országot, elítéli. Együttal kéri az értekezletet, hogy a következő tartalmu nyilatkozatot írják alá s irassák alá másokkal is:

Alulírott képviselőválasztásra jogosult polgárok pártkülönbségre való tekintet nélkül tudatában vagyunk annak, hogy a hónapok óta folytatott, s most már a katonai javaslat visszavonása által tárgyaltan vált képviselőházi obstrukció szeretet házánkát váltottat. Már alig volt annyi ideje, hogy kissé rendező hozza öltözékét...

*
— Szép pár! — sugták egymásnak az ösmerősök, kik szünlitűt megtöltötték a ferenciek templomát. Eljött a társaság színe-java, hogy láthassa a mátkapárt. A téren ember ember hátán tolongott. A lakodalmas-kocsik alig juthattak előre. Az ég kitisztult. A felhők mögül kibúj a nap. Mintha boldogságot jósolt volna a hitveseknek.

Haraszthy a kocsiában szerelmesen hajlik mátkájához. Az asszonyka elérzékenyülve hallgatja. Majd édesen mosolyog az urára s mindkettőjük arca az igaz boldogság derűjében ragyog.

A ligeti villa fahídján az utolsó kocsis is kigördült. Magára maradt az itju pár. A verandáról még egyszer intenek búcsút a szülőknek, majd nézik a színes képet, mely eliből táru.

Kékespiros fény dereng. A fák levelei ragyognak. A tarka virágok illatot árasztanak. És a búbjós kép káprázatában Haraszthy szerelmesen öleli át a hitvese derekát. Suttog neki. Az asszony boldogan hajlja fejét férje vállára. Nem is érti minden szavát. Csak forró, szerelmes hangját hallja s egész testében remeg. Haraszthy szenvedélyesen megcsókolja.

Bent a puha fészekben az asszonyka leül egy heverő diványra, az ura mellé, a puha szőnyegre. Lágyan simogatja, majd magához vonja. Az asszony szíve mámoros. A lakodalmi est láza megremegtetti. A férfi végigcsókolja haját, szemét. Tekintetek egymásba fonódik. Az asszony szédülten engedti át az ajkát.

— Hunyjad le a szemed, édes!

Haraszthy összerenzen. Majd sóvárogva szorítja égő ajkát a felesége ajkára.

— Te babukám, — sugja az asszony.

ságba dönti, politikai szabadságunkat veszélyeztetni, békés fejlődésünket gátolja.

Ezen indokokból városunk országgyűlési képviselője, dr. *Barabás Béla* ur által tervezett, az obstrukció tovább folytatását célzó törekvéseket helytelenítjük — s ezt városunk országgyűlési képviselőjének ezután is tudomására juttatni kívánjuk.

Hoványi Gyula, a Somló Bódog esetéből ismeretes jogtanár, aki klerikális törekvéseiről eléggé ismeretes, avval kezdte beszédét, hogy ámbár nem tartozik a liberális párthoz, mégis megjelent, mert az a véleménye, hogy amikor a haza veszélyben van, midnyájunknak egyesülnünk kell. Hevesen kelteki ezután *Barabás Béla* ellen, miközben gyakran megzavarják az egyre erősebben hangzó fölkiáltások:

— Eláll! Eláll! Eljén Somló Bódog!
Désy Géza: Ellismeréssel szól *Barabás* egyéni kiválóságairól, de elítéli *Barabás* politikáját, amely véleménye szerint sürgős reformoknak állja útját. Várady indítványát azzal öhajtaná kifejésíteni, hogy a jelenlevők tömegesen jelenjenek meg a délutáni beszámolóban.

Fetser kanonok hozzászólása után dr. *Fodor Gyula* ügyvéd kijelenti, hogy elfogadja ugyan az elnöki indítvány első részét, de nem hiszi, hogy az obstrukció leszerelésével el lehet némitani azt az általános gyűlöletet, melyet az egész nemzet érez az ellen a miniszterelnök ellen, akit husz évi jogtörp, gardázó horvát kormányzat után erőszakkal küldtek a nyakunkra. (Viharos azeb Héderváry-kidátások a terem minden oldalán) Szólok szerint nincs olyan magyar ember, aki ne öhajtaná mindazt, amiért *Barabás* küzd, de azokat az eszközöket, melyeket *Barabás* követ, nem tartja célravezetőnek s nem tartja helyesnek, hogy *Barabás* kivonja magát Kossuth mérsékli hatása alól. (Abuc *Barabás*! Eljén Kossuth!) Nem látja az obstrukció garanciáit s a nemzet nyugodtan nem kibicelhet egy huzárditáknál. Nem tartja helyesnek, hogy az értekezlet tagjai kivonuljanak *Barabás* beszámolóhoz. Ezt ildomtalanágnak tartanak, mert *Tisza Kálmán* beszámoló alkalmával sem esett meg egyszer sem, hogy az ellenkező politikai felfogások hívei botránnyal akartak volna kifejezést adni álláspontjuknak.

Az elnök ezután kimondja, hogy az értekezlet elfogadta az indítvány első részét, mely szerint elítéli *Barabás* föllépését és a leszerelést követelik. A fölvonulása nézve mindenki tartsa fónn a maga elhatározását.

A gyűlés végzetével eddig mintegy 500 választópolgár irta alá a fent ismertetett nyilatkozatot, aztán hangos Abuc Héderváry! és Abuc *Barabás*! kiáltással az ülés véget ért.

Barabás megérkezése.

Barabás Béla déli tizenkét órakor érkezett meg Nagyváradra, ahol a pályaudvaron ezernyi főre menő tömeg egyetvör élénzessel fogadta. A fogadtatás után *Barabás* képviselő a Sas-szállóba hajtatott. Az utakon, amerre kocsija elhaladt, mindenfelé rokonszenves és meleg ovációkban

Rémülten rántja vissza a fejét. Megijed a saját becöző szavától. Az asszony értelmetlenül tekint rá s szerelmesen simítja végig az ura hullámos haját. Majd lecsuszik a kis keze s elfödi a férfi két szemét.

— Hunyjad le a szemed, szívem, — leheli az asszony. S ajkát csókra nyújtja.

— Nem, ne így! — fudokolja az ura. — Ne így! — esdi kétségbeesve.

Az asszony zavartan néz. A férfi kezét védőleg emeli asszonya elé, mintha meg akarná oltalmazni egy láthatatlan ellenségtől. Menekülni akar rémes emléktől s szorosan magához öleli hitvesét. De alighogy megöleli, ijedten szökik föl.

Arca ólomszínü. Szeme lázasan ég. Csaknem göresösen vonja szívere asszonyát. De valahányszor csókolni akarja, irtózáttal tölti el egy retentő hidegség érzete. Ugy érezi, mintha nem ketten, de hármán volnának. Közel van az örüléshez.

Hajnaldomb. Virágillat száll föl a levegőben. Az orgonabokorban megcsókol a fekete cipkás kis csodadálnok. Megrészegetően fujja. Mámor terjed az isteni illatokból.

Agathe cipkés pongyolában, az öltöző heverő-divánján alszik. Selymes pillái beárnyékolják arcát, amely hasonló a hajnal rózsás lehellethez. Hajlékony teste megrezzen. Lágyan suttogja:

— Nagyon szeretlek.

Majd mintha csókra nyujtaná az ajkát.

Az ura, ott kucorog előtte a szőnyegen. Dult vonásában alig lehet ráismerni. Szemében kétségbeesés ül.

Közelhajlik az alvóhoz. Vad szenvedélyvel szívja be forró lehelletét. Örületes vágyódás hajlja a pihegő asszony felé. Aki már az övé. De akit nem tud birtokba venni. Két élő közt — egy halott.

volt része. A tömegből egyre hangzottak a kiáltások:

— Eljén *Barabás*!
— Abuc *Kossuth*!
— Eljén az obstrukció!

Barabás Béla a szálloda erkélyéről köszönte meg a szíves fogadtatást s az alatt tolongó tömeget meghívta délutáni beszámolójára.

A gyűlés.

Délután három órakor már ezernyi, szinte beláthatatlan néptömeg lepte el a Szent László-teret, ahol a Sas-szálloda épülete áll s melynek erkélyéről mondta el *Barabás Béla* beszámoló beszédét.

Közvetlenül a tribün alatt hirtelen vagy háromszáz román munkásember jelent meg lengő zászlókkal, melyeken ez a fölirat állott: Eljén *Kossuth* Ferenc. Az ezernyi néptömeg, főleg a nagyszámúban megjelent szociáldemokraták viharos: Abuc *Kossuth*! kiáltással fogadták. Híre futott már ekkor, hogy *Moskovics József* szeszgyáros küldötte ki a román munkásokat s mindegyiknek a hetibéréből levont tíz-tíz krajczaron készítette a lobogót. Az eddig türelmesen várakozó tömeg, amely az időközben megerezt eső dacára is esőndesen állott helyén, hirtelen mozogni kezdett. Egyre sürűbben hangzott a kiáltás:

— Abuc *Kossuth*! Le a *Kossuth* Ferenc zászlajával!

A *Moskovics* mócai közt és a tömeg közt erre dulakodás támadt. Alig tartott egy pillanatig s már megrohanták a *Kossuth* zászlóit vívő mőcöket, kezeikből kitepték a lobogót, miközben egyre erősebben hangzott:

— Abuc *Kossuth*! Eljén a függetlenségi párt! Eljén az obstrukció!

A Szent László-tér két oldalán nagyszámú gyalogrendőrség volt föllálítva. A tömegben helyreállt már a rend, de ebben a pillanatban a rendőrök kivont karddal rohantak a tömegre s ütlegelni kezdtek. Irtózatban veredésként támadt erre, qotok és kardok lát-szóttak a levegőben, védtelen embereket lökdöstelek, ütlegeltek s tiportak el a dulakodók. A rettenetes dulakodás közben *Moskovics* mócai futásnak eredtek s maguk a rendőrök is kénytelenek voltak a földhódott nép dühe elől egy pillanatra félrevonulni. Lassanként helyreállott a csend s a tömeg most percekig állt az erőben, kifeszített esernyők alatt hangos éljenzessel tüntette *Barabás Béla* mellett.

Mialatt a Szent László-téren ezek történtek, a *Barabás Béla* politikai magatartásával elégedetlenek a színház léposójénél gyülekeztek s zárt sorokban vonultak a beszámoló színhelyére. A bevonuló, néhány száz főre menő kis csapatot a rendőrség egyik tisztje vette oltalma alá, de nem elégedett meg avval, hogy megvédelmezze az esetleges inzultusok elől, hanem az erkély alatt álló tömeget iparkodott elfoglalni helyéből kiszorítani. A Sas-szálloda erkélyén állók, látva, hogy a rendőrség mindenáron provokálni akarja a tömeget, fölszóllították a rendőrség egyik tisztjét, hogy bányák kiméletesebben az emberekkel. A tömeg egyre kiabált:

— Ahá! Megjöttek a szabadelvűek!

— Ez a *Héderváry* rendszere! Kezddök már!

Valóban félreismerhetlenül az volt a rendőrség célja, hogy az újonnan érkezettekkel, akik *Borbély* helyettes polgármester és *Orley* Kálmán volt országgyűlési képviselő vezetése alatt vonultak föl, megbontsa a rendet s megzavarja a beszámolót. A *Barabás*-pártiak ellentállottak. Percekig tartó dulakodás után, miközben négyeszer is megszalasztották az erőszakoskodó és pártatlanul brutális rendőrséget, végre megtámadták *Orley* Kálmánt és annak vejét, *Meskö* Boldizsár hivatalnokot. *Meskö* a dulakodás közben súlyosan megsebesült s *Orley* Kálmán sem menekülhetett elég jókor.

A rendőrség viselkedése általános megdöbbenést és mély fölháborodást keltett. Mindenki megegyezett abban, hogy ilyen brutalitásokra csak felsőbb parancsra ragadtatta magát a rendőrség, s egybehangzó volt a vélemény, hogy *Khuen-Héderváry* *Károly* rezsimjének első véres napja ma volt s hogy tisztára a tömeg fejelemzettiségenek volt köszönhető, hogy Szent László szobra alatt nem folyt ma patakokban vér.

Ot órakor, amikor *Kossuth* hívei, a szabadelvűek, beléttak, hogy az időközben még inkább folszaporodott *Barabás*-pártiak gyűlését meg nem zavarhatják, elvonultak a térről s helyreállott a csend, hogy aztán a népgyűlés után pártatlan vérengzéseknak adjon helyet. A gyűlés után Nagyvárad utcaín vér folyt, a katonaságnak kellett kivonulnia, hogy tanúságot tegyen arról, hogy a rendőrség provokációja sikerült s hogy a *Khuen-Héderváry*-korszak minden römülete köszöntött reánk.

A beszámoló.

Barabás Béla pontban öt órakor kezdett beszélni. Riadó éljenzessel fogadták s percek után szóhoz jutva, kifejezte ismeretes álláspontját, kijelentve, hogy további elhatározására befolyással lesz,

hogy Khuen-Héderváry Károly továbbra is elzárkózik-e a nemzeti követelések elől, és elhatározását az is befolyásolni fogja, hogy hányan fognak a küzdelemben résztvenni.

Barabás Béla először is kilejti, hogy meg akarja kérdezeni választóit, vajjon magatartását és politikáját helyeslik-e. Azután reflektál a szabadelvűpártnak, a szocialistáknak és a tisztviselőknak az ő lejtővetélt megelőző akciójára. A szocialistákra nézve kijelenti, hogy ő a szocialistáknak, a szegény munkásembereknek mindig igaz barátja volt. Szóló már régóta küzd az általános titkos szavazati jog behozatala érdekében. Barabásnak ezt a nyilatkozatát a szocialisták megőlejezték. Ami a tisztviselőket illeti, — tolytatta Barabás — az ő érdekelte is küzdött, nem azért, mert rászavaztak — hiszen az ő szavazatukra nem is volt szüksége — hanem azért, mert tisztességes munkájukért megérdemlik a pártfogást. Szóló azután a katonai javaslatokról emlékezik meg és kijelenti, hogy a kormány, ha most vonta vissza a javaslatokat, megtehetné volna ezt két hónappal ezelőtt is és akkor az azóta letelt időt hasznos munkára lehetett volna felhasználni. Mikor a javaslatokat visszavonták, az ellenzék megnyugodhatott volna az obstrukció leszerelésében, de jött a bán, aki a nemzeti követelmények elől ridegen elzárkózott. Erre a közvélemény vihára újból kiérett. Szóló és hívei nem kívánják, hogy márol holnapra teljesedjenek a nemzeti követelmények, azt azonban határozottan követelik, hogy a miniszterelnök ne zárkózzék el ridegen a nemzeti követelmények teljesítése elől. Örül annak, hogy a szabadelvűpárt bizalmatlanságát fejezte ki iránta ma délelőtt, mert szegény volna rá nézve, ha a kormánypárt bizalommal viseltetné iránta.

Majd Khuen-Héderváry rendszerét az erőszak s törvénytörés korszakának mondta. Mindig az volt az álláspontja, hogy nemzeti engedmények nélkül egy szál katonát sem ad. Soha még nem volt kedvezőbb alkalom a nemzeti követelmények kivívására, mint jelenleg. A miniszterelnök elzárkózott a nemzeti követelmények elől s egyenesen ő mutatott rá, hogy az obstrukció ellen tovább kell folytatni a harcot. Végre arra kéri választóit, hogy hagyják rá a küzdelem elhatározásának jogát, mert mérlegelni fogja az erőket s ha azt látja, hogy a kellő erő rendelkezésére áll, folytatni fogja a küzdelemet.

Percekig tartó taps követte Barabás szavait, mely után még célzással az elant lefojlt rendőri erőszakokdászokra, Barabás avval fejezte be beszédét, hogy bár látja, hogy az egybogyulteknek minden okuk megvan az izgatottságra, mégis oszlanak szét s óvakodjanak attól, hogy rendőri beavatkozást provokáljanak.

Barabás beszéde után dr. Adorján Emil ügyvéd a függetlenségi párt titkára mondott néhány szóban Barabásnak köszönetet s hangsúlyozta, hogy a választók teljesen bízzák az harc vagy béke fölött való döntés dolgát.

Vér az utcákon.

Mialatt Barabás Béla beszélt a szállóba szobájában megjelent Papolezy Ferenc a rendőrség alkaptánya s fölmutatta a főkapitány írásbeli parancsát, amelyet — amint mondta — most kapott s amelyben felszólítja a függetlenségi párt elnökét, hogy azonnal ossza föl a négygyűlést.

Dr. Halász Lajos szerkesztő, a függetlenségi párt választmányi tagja erre kijelentette, hogy mivel ez a parancs nem a függetlenségi párt elnökéhez, hanem magához Papolezy alkaptányhoz van intézve, a főlhívásnak nem tesz eleget. Egyébként főlhívja arra, hogy maradjon az alkaptány a gyűlés színhelyén, kísérje figyelemmel a gyűlés lefojlyását s tartóztassa le azokat, akik ódatent izgatják a tömeget.

Papolezy rendőrkaptány megnyugtatta a pártelnököt s végig a gyűlés színhelyén maradt, ahol a Barabás-ellenesek elvonulása után rendezés nem fordult elő.

Annál véresebb és borzalmasabb jeleneteknek lett színhelye Nagyvárád egy felőrával a gyűlés után. A rendőrség sehogysam tudott belenyugodni abba, hogy a nap véres szenációk nélkül muljon el. A gyűlés szétoszlása után a Szent László-téren még sokan állódgáltak. Asszonyok, férfiak egyenesen. Az elvonuló tömeg aboug Kossuthl kiáltással vonult végig az utcákon, miközben több helyen összekocant a rendőrséggel. A rendőrség erre egy szük utcából visszazoritotta a tömeget a Szent László-térre s meg sem várva, míg a tömeg megtalálhatja a szétoszlásra való utakat, kivont karddal támadt rá az emberekre. Az asszonyok sikoltva futottak végig a véres téren, férfiak káromkodva szaladtak, elhányták botjukat, kalap-

jukat az oláh püspöki palota tájékán kerestek menekvés. A rendőrség követte őket s akit ért, lekasabolta. Alig néhány perc alatt a Szent László-téren sebesült asszonyok és férfiak heverték. Súlyos sebekből ömlött a vér, s a rendőrség még mindig nem tartotta befojezetnek a mai napot. A megkergetett emberek újra csoportosultak a Német-utca tájékán, s most már féktelen dühvel iparkodtak bosszút állani bántalmazóikon. A Szent László-tér közepén, ahol a villamosvezetékeket építik, nagy rakásban állanak az építkezéshez szükséges téglák. A fékevesztett, agyonhajszolt, föllázított tömeg ezekhez a kőrákásokhoz rohant, s féltéglákkal kezdte megdobálni a kivont karddal száguldó rendőrséget. Amazok még most sem hagyták abba a kaszabolást, báközülök többeket ért a közepon. Most már a rendőrközül is sokan véres fövel szaladtak át a nagy térségen, s lassanként kénytelenek voltak elhagyni a borzalmas csatateret. Egy rendőrkivont kardjával, vértől elboritva bukott a kövezetre, mialatt a kövek zápora szinte kopogott a Sas-szállóda falain s ablakain. Az ablakok, ajtók üvegei nagy esőrompöléssel zuzódtak be, körskörül sikoltozó, kétségbeesetten futó rendőrközül és vérsz polgárok. Ebben a pillanatban a helyzet már nem is a nagystülű tüntetések képét mutatta, hanem valóságos utcai harcát, melynek zajába most messziről dobpyörgés vegyült. Alig néhány pillanat s a Kossuth Lajos-utca felöl futólépésben, föltüzött szuronnyal két század katonaság vonult a térségre. Középen nyargalva az ordonánc-tisztek, mialatt a Bihoreana-Bank háza körül csoportokba verődött a nép s onnan abeugolta a katonaságot.

A katonaság megjelenéséről különben a következőket beszélük: Mikor a négygyűlésnek vége volt s a tömeg oszladozni kezdett, hirtelen egy század gyalogság jelent meg az utcán. Beszélük különben, hogy már a gyűlés kezdetekor a katonaság készenlétben volt. Most, hogy egy század gyalogság tűnt föl a legnépesebb utca, a tömeg provokációnak vette s gunyolódva nézett farkaszemet a katonasággal, amelyet erre legótv visszavontak a rendőrség épületébe. De a kihívás megtörtént s a felbőszült nép fölvette a keztyűt. A Kossuth Lajos-utcaiban újra verekedés támadt, aminek aztán az a véres atak lett a következménye, melyet előbb leirtunk s amelynek folytán már csakugyan ki kellett vonulnia a katonaságnak.

A katonaság megjelenése után a csend egy időre helyreállott, de alig félóra mulva már egy század huszárságot is ki kellett rendelni, mert hire ment, hogy a Kert-utcában a katonaság fegyverét használta. A riasztó hírről ugy számolnak be a rendőrségen, hogy egy ház tetejéről revolverből löttek a katonaságra, mire egy Barna nevű tiszthelyettes tüzet vezényelt. Kétszer egymásután lőtt a katonaság, de mindannyiszor vaktöltéssel.

A rendőrségen.

Esti nyolc órák a városnak olyan képe van, mintha ellenség tanyázná benne. Az utca-sarkokon szuronyos katonák állanak őrséget, sőt a piacra vezető Körs hídja előtt s a Kossuth Lajos-utca torkolatánál dupla kordon is áll. A katonatisztek, akik revolveresen vonultak ki, senkit sem eresztenek át a kordonokon. Szigorúan megvan tiltva a kordonok közelébe menni. Itt-ott huszársapatok táboroznak s a kivont kardok villognak a sötétben. Semmi csoportosulást nem tűrnek a katonák s ugy látszik, hogy a szinte zendüléssé fajult utcai mozgalmakat minden ponton sikerült elnyomni.

A rendőrségen azonban még a késő esti órákban is élénk élet van. Rendőrtisztek jönnek-mennek s Gerő Ármin rendőrkaptány izgatottan jár-kel földszinti szobájában.

A rendőrkaptányról a város előkelősége a legelitolbb módon nyilatkozik. Azt mondják, hogy ő az oka a vérontásnak s föleg három szempontból itélük el. Felelőssé teszik először is azért, hogy nem akadályozta meg a határozottan tüntető szándékkal jövő mócek fölvonulását, vagy legalább is semmi preventív intézkedést nem tett, holott előre volt látható, hogy verekedés támad a dologból. A főkapitány avval védekezik, hogy neki nem állott módjában a Kossuth lobogója alatt fölvonulók-

nak utjába állni. A második, amiért a rendőrkaptányt okolják, az, hogy a gyűlésre fölvonuló szabadelvűpártiakat rendőri asszisztenciával vitték bele a rendőrköz a tömegbe, sőt erőszakkal ki akarták helyükből szorítani Barabásnak az erkély alatt álló híveit. A rendőrkaptány erre nézve azt mondja, hogy ő neki erről nem volt tudomása s hogy erre nézve nem adott utasítást. A harmadik oka a véres utcai harcnak az, hogy a katonaság megjelenése földühösítette az eloszlani készülő tömeget. Gerő főkapitány erre nézve azt mondja, hogy ő a végső szükségben kért katonai segítséget.

Bárhogy legyen is, annyi kétségtelen, hogy a zendülést a rendőri asszisztenciával bevonuló Barabás-ellenesek provokál magatartása és a rendőrség hallatlanul okatlan és brutális viselkedése okozta.

A késő esti órákban a zavargások egyre tartanak s föltizenegy óra tájban a román püspöki székhely tájékaról újból trombita-harsogás jelzi, hogy a katonaság és az utca népe közt megint kisebb csatározás folyik. A Moskovics-féle gyár előtt, ahol a nagyszámú fölvonult tömeg verekedés kezdett, nagyobb összvetés volt, miközben számos bajonett-sebesülés történt. Örley volt képviselő házat is rendőrség és katonaság őrizi.

A rendőrségen hivatalosan arról adnak számot, hogy négy katona és hat rendőrköz sebesült meg súlyosan. A főkapitánynak tudomása van arról, hogy számos magányosan sebesült meg, akik közül azonban csak kettő jelentkezt a rendőrségen. A városban különben el van terjedve a hír, hogy számos sebesülés történt s hogy a magányosok lakásaiban súlyos betegen sanylik nagyon sokan a mai nap eseményeit. Az általános levertség és rémület illusztrálására említjük meg, hogy a Barabás tiszteletere tervbevert banket elmaradt, ámbar Barabás a banketen is kívánt politikai nyilatkozatokat tenni. Barabás az estét a függetlenségi párt elnökénél, Szokolay Tamás ügyvédnél töltötte s esti tizenegy órákor elutazott Budapestre.

Barabás holnap napirend előtt fogja szővátenni a nagyváradi véres eseményeket a képviselőházban.

A főlhivatalos jelentés.

A főlhivatalos Magyar Távirati iroda a közezőket jelenti:

Miután a gyűlés véget ért, a tömeg a rendőrség fölshóltása dacára nem akart szétoszlani. A rendőrség ennek folytán kénytelen volt katonaságot igénybe venni és nemskára megérkezett a 37-ik gyalogezred két százada és két huszárszázad, amely a Szent-László-teret csakhamar megtisztította. A felbőszült tömeg kövekkel dobálta a rendőrséget és a katonákat és a keletkezett összeütközésnél többen sérültek meg a támadók, valamint a rendőrség részéről. A katonaság a Szent László-teret egészen megszállva tartja és senkit sem ereszt be, sem ki. Az utcákon és tereken rendőri és katonai őrszaktok cirkálnak. Örley Kálmán volt országgyűlési képviselő házat egy szakasz gyalogság őrizi. Örleyt a zavargások alatt a tömeg szintén tetleg bántalmazta. Örley családja szállodában lakik. Katonaság őrizi a Moskovics-féle szeszgyárat is, amelynek munkásai Kossuth-zászlóval vonultak a négygyűléshez.

Az összeütközésnél összesen megsebesült hét rendőrköz, négy katona és hat polgár.

Borbély főjegyző polgármesterhelyettes táviratilag jelentést tett a belügyminiszternek a történetekről.

A szocialistákat a Budapestről ideérkezett Izrael Jakabnak sikerült rábírn arra, hogy Barabás mellé álljanak és a szabadelvűpárt ellen tüntessenek. A négygyűlésen 4—5000 ember volt jelen, de ezek között csupán száz függetlenségi párti választó volt.

KÜLFÖLD

A jus exclusivae. Számos kánonjogász azt vitatják, hogy a jus exclusivae a konklaենánál már nincs érvényben. Dr. Wahrmund osztrák jogász azonban „Das Ausschliessungsrecht“ című most megjelent munkájában alapos tanulmány tárgyává tévén a kérdést, a következő eredményre jut:

1. A jus exclusivae Franciaországot, Spanyolországot és Ausztria-Magyarországot megillett az a szokásjog, melynél fogva ez államok minden konklaենában egy-egy pápajölletet kikérkezhetnek a pápaságból.

2. E jogot a konklaében egy o célra írás-

beli meghatalmazással ellátott bírnok gyakorlati, világos, kötséget nem tűrő nyilatkozattal, melynek a formája azonban nincs meghatározva.

A pápaságból kizárólag bírnokot névszerint föl kell említenie.

3. A jus exclusivae lényegéből folyik, hogy ezzel csak addig lehet élni, míg a választás nem perfect, azaz míg nem konstatálják azt, hogy egy bizonyos jelölt mellett a kánoni kétharmad-többség megvan.

A jog tehát megvan. De hogy jelentősége nem változott-e meg, az más kérdés. Míg a pápái vala az Egyházi Állam, a hatalmak könnyebben juthattak abba a helyzetbe, hogy akarataknak nyomtatékat kölcsönözzenek. Mai napság a pápa uralma a lelkeken való uralom s a pápai hatalom szabadabb és függetlenebb, mint valaha.

A pápa betegsége.

Budapest, július 12.

A mai táviratok arról szólnak, hogy a pápa állapotát jobbra fordult és hogy az orvosok most már nem tartják kizártnak a szentatya teljes felgyógyulását. Az orvosok e reménységre talán nem annyira a törékeny testre, mint inkább szellemének szinte csodálatos frissességére támaszkodik, amely ma is egész odaadással érdeklődik a Vatikánt érintő ügyek iránt. Ilyeténképpen szinte érthetetlen az emberek előtt, hogy a bírnokok már a konklaue felől tanácskoznak és találgatják, ki ül utána Szent Péter székébe.

Róma, július 12.

A *Tribuna* egy különkiadása a következőket mondja: Mazzoni tanár, aki egy órát töltött a pápa betegsége körül, azt konstatálta, hogy a szentatya állapota nem fordult rosszabbra. A pápa vidám és friss és Mazzonit kézműzudallal üdvözölte és azt mondá, hogy meglehetősen jól érzi magát. Az olmit éjszaka a szentatya, ezáltal először, nem idegenkedett a táplálkozástól, sőt maga kért táplálékot. *Mazzoni* azt konstatálta, hogy a betegség lefolyása teljesen rendes. A szentatya el akarta hagyni a betegágyat, de *Mazzoni* azt tanácsolta, hogy várjon még néhány óráig. Egy tudósítói azon kérdésére, hogy van-e remény a pápa felépüléséhez, azt válaszolta *Mazzoni*:

— Miért ne?

Rossini tanár gyöngye lábán megbetegedett. A reggeli 9 órakor kiadott orvosi jelentés a következő: A szentatya nyugodtan töltötte az éjszakát. *Néhány óráig aludt*, ami jó hatással van közérzetére. Erverés 82, tehát kevésbé tagolt és kissé erősebb. Légzés 30, hőmérséklet 36.4. Vesekiválasztás csekély. Laponni, Mazzoni.

Róma, július 12.

A pápai lakosztály ablakát 3/4 órák rövid időre feltárták, majd ismét bezárták. A *Messagero* szerint az éjjel a Vatikánban csendesen telt el és a nemes, valamint a svájci testőrség, ugyancsak a csendőrség is pihenhetett. Hír szerint a pápa éjjel körül aludt el. A *Capitan Fracassa* úgy értesül, hogy a pápa mszre *Angelinek* leveleket akart tollbamondani, azonban csak néhány szót szólott.

Róma, július 12.

A *Voca della Verita* azt jelenti, hogy reggeli 4 óráig az utolsó orvosi jelentés óta a szentatya állapotában nem állott be változás.

Róma, július 12.

A *Giornale d'Italia* egy külön kiadása azt írja, hogy a pápa állapota még mindig komoly, azonban felépülése, mely néhány napja megvalósulni látszik, igen figyelemreméltó körülmény, melyet még az orvosok sem mertek előre megmondani. Az orvosok egyike teljes fenntartással azt mondja, hogy lehetséges, hogy a szentatya fel fog gyógyulni. Laponni azt véli, hogy kevés remény van a pápa felépüléséhez agg kora és elgyengült szervezete folytán.

— Délélt 10 óra 45 percor.

A pápa nem hagyta el a betegágyát. Az orvosok emelkedett hangulatban és meglehetősen erőben találták. Mazzoni tanár a Vatikán elhagyásakor azt mondta: A betegség ezen stádiumában meg lehetünk elégedve a pápa állapottal; a szent atya a betegség kritikusi idejét kiállotta. Az orvosok azt jelentették ki, hogy nem forog fenn közvetlen veszedelem. Azt rendelték, hogy a pápa lakosztályát gyakran szellőztessék. A Szent Péter-tér ma, vasárnap kissé népeesebb, mint rendszeren.

Róma, július 12.

Vasárnap lévén, a Szent Péter-tér és a Vatikán igen népes volt. Sokan aláírták nevüket a pápa állapota iránt való részvételt kifejező íven. Ma reggel óta a palotacséreg, amelyet a pápa egészségi állapotának rosszfordulása óta megszüntettek, ismét a rendes létszámmal redukáltak.

Ezentul csak két nemes testőrség fog az előtérben állani, akik egymást úgy váltják fel, mint rendszeren. Az orvosok a ma esti látogatáson a pápát jökevényben találták. Panaszokodott Mazzoninak, hogy nem engedte meg neki a betegágyból való fölkelést és hogy kénytelen nyolc nap óta a szobát őrizni.

Róma, július 12.

A pápánál csak nagyon rövid látogatásokat tesznek. A szentatya ma délelőtt három lugát fogadt, akik azonban, miután kezét csókolták neki, azonnal távoztak. A pápa egy bíborosának a következőket jegyezte meg:

— Nagy veszedelemben forogtam, érzem, hogy eltűnt a veszély, de mindenre el vagyok készülve.

Róma, július 12.

A *Kölnische Volkszeitung* római tudósítója azt az értesülést veszi a pápa közvetlen környezetétől, hogy a pápa az éjjel néhány órát aludt. Közérzése feltűnően javul.

Róma, július 12.

Az *Italia* híre szerint *Rampolla* bíboros tulerőltetés folytán lábán és almatárságban szenved, amiért is dr. Laponni nyugalmat ajánlott neki. Ugyanezen lap azt jelenti, hogy báró *Rothenhan* vatikáni német követ Vilmos császár levelét adta át a pápának. A német követ minden nap tudakozdik a Vatikánban a pápa állapota felől. A *Messagero* úgy értesül, hogy a pápa azon utasítást adta, hogy az uralkodóktól érkező táviratokra válaszoljanak és a választáviratokat XIII. Leó aláírással lássák el.

— Este 9 órakor.

A pápa állapotáról este 8 órakor kiadott orvosi jelentés a következő: A pápa állapotában a mai nap folyamán semmi figyelemreméltó változás nem történt. A pápa gyógyulása lassan halad. Erverés 86, légzés 30, hőmérséklet 36.8. Mazzoni, Laponni.

HIREK

Budapest, július 12.

— BUDAPESTI NAPI Ó Július 15-ikéa új előfzetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfzetés ezen a napon lejár, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul kiűdhessük tovább.

— Személyi hír. *Kolossváry* Dezső honvédelmi miniszter minden esütőörökön délután 4 és 5 óra között tart kihallgatást.

— Új címzetes püspök. A király a vallás-és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére *Havran* János címzetes apát, besztercebányai kanonok és püspöki helynököt biduai címzetes püspökké kinevezte.

— Arany érdemkereszt. A király a személye körüli miniszter előterjesztése folytán *Horváth* Nándornak, a Dunagőzhajózási Társaságnál alkalmazásban álló főgépésznek és *Franzosa* Márk hajózási főművezetőnek sokévi hű szolgálatait elismerésül az arany érdemkeresztet adományozta.

— Péter szerb király nevenapja. I. Péter szerb király születés-és nevenapja alkalmából vasárnap délelőtt ünnepi fogadtatás volt *Barlovac* György követ, budapesti szerb főkonzulnál a konzulátus *Damjanich* utcai helyiségében. A fogadtatáson ott voltak a konzulátus összes tisztviselői és teljes számban megjelentek a budapesti szerb kolónia tagjai. A kitért üdvözlő iratot, melyet az új szerb királynak elküldenek, száznál többen írták alá. Az ünnepi alkalmából ílelétes férfiak közül számosan fejezték ki abbeli óhajátukat, hogy *Barlovac* György budapesti szerb főkonzul jelenlegi állomáshelyén megmaradjon. *Barlovac* közel egy évtized óta működik Budapesten, ahol egy politikai, mint előkelő társadalmi körökben nagy népszerűségnek örvend. Az udvarnál is kedvelt ember s a király a Ferenc József-rend nagykeresztjével és a vaskorona-renddel tüntette ki. Sokat tett a magyar-szerb jó viszony megteremtésére és a két ország közti kereskedelmi forgalom emelésére s a legnehezebb politikai viszonyok közt is kitűnően állta meg a helyét. A mai fogadtatás után különben a konzulátus parkjában kerit ünnep volt, amelyen a résztvevők szerb bazafias dalokat énekeltek.

Belgrádól táviratozták: *Péter* király születésnapja alkalmából az egész országban ünnepies istentiszteletet és egyéb ünnepségeket tartanak. A domban ma délelőtt mondott nagymisén jelen voltak a király, a miniszterek, a diplomáciai kar, a katonai és polgári hatóságok és nagyszámú közönség. Az ünnepi istentisztelet után a konokban nagy fogadtatás volt, melyen a diplomáciai kar, a miniszterek, a metropolita a köpapsággal és polgári hatóságok képviselői és

a tisztikar vettek részt. A hivatalos lap a hadseregbeli előléptetések egész sorát, különösen alantassátek kinevezését, valamint az egyházi bíróságokról elítelt papoknak szóló amnesztiát tesz közzé.

— **Oreglia és Leó pápa.** A camerlengo fontos tisztségét tudvalevőleg *Luigi Oreglia di Santo* tölti be, aki e méltóságban *Pecci Joachimnak*, a haladókló pápának utóda. A camerlengo egy kis ezüstkalapáccsal háromszor ráüt a halott pápa haláltkérára, háromszor nevéen szólítja és aztán ünnepélyesen kihirdeti, hogy a szentatya átszellemlőtt és Szent Péter széke gazdátlanává vált. A Vatikánban beszélők, hogy *Leo pápa* és *Oreglia* bíboros nem nagyon szeretik egymást. Egy napon azt kérdezte valaki a pápától, nem félt-e, hogy *Oreglia* fájó szívvvel fog ráütni a kalapáccsal a homlokára, hogy konstatálja halálát.

— Oh nem, — válaszolta a pápa. — *Oreglia* bátran fogja kezelni a kalapácsot, mert sokkal jobban fog félni, hogy még fölbredhetek.

Beszélők, hogy *Oreglia*, aki beköltözött a Vatikánban levő hivatalos lakosztályába, nagyon bosszankodik a pápa bizonytalan állapotán, még az is bántja, hogy a papság és a szolgálomelyezet örvend azon, ha a pápa betegsége javulást mutat. Állítólag egyszer azt mondta *Oreglia*:

— Az ezüstkalapács után a nyelét fogom használni.

A pápát értesítették *Oreglia* e megjegyzéséről, mire az így szólt:

— Csak dugja a zsebébe a kalapácsot a nyelével együtt, még nem vagyunk a kezében.

— **Hol készült a Tripartitum?** *Dr. Gábor* Gyula ügyvéd, aki hivatalának buzgó művelése mellett szívesen foglalkozik közérdekű kérdésekkel is, kutatása tárgyává tette, hogy nagy jogtudomán, *Werbőczy* hol írta meg híres *Tripartitumát*. Megtudta azt, hogy *Nógrádmegye Alsó-Petény* községében a nép szájhagyományt tart fenn, amely szerint *Werbőczy* ott munkálkodott. Kutatni kezdett és a község temploma mellett egyedül álló torony aljában egy háromszög alapú, néhány méter magas kőpiramis oldalába ékelve, egy vörös márványtáblát talált, amelyen a következő latin felírás olvasható:

LEGES HIC PATRIAS SCRIPTIS WERBÖTZIUS OLIM.

LEX MANET AT CEDIDIT SCRIPTOR ET IPSA DOMUS.

RUDEIRA NUNC ARCIS RURSUS TOLLUNTUR IN ALTUM,

PAULI NON IIT SAXA DATURA LOCUM.

HIC PONAM CURIA FINEM, HIC CUM STRIPE QUIESCAM.

SPE VANA HIC SOLVAM, SPES MIHI SOLA DEUS.

THERESIA BLASZKOVICS, VIDVA IONAT II.

GYVENCSENYI, PLS GENRS SVAR MANUVT POSVIT.

It írta meg egykor *Werbőczy* a hazai törvényeket. A törvény fennmarad, azonban elpusztult az író és maga a ház. A kastély romjai most újra magasba emelgetnek, hogy kövei a békének s ne a viszálykodásnak nyuljanak helyet. Itt fogom gondjainknak végét vetni. Itt fogok ivadékaimmel nyugodni. Itt a hű reménytől felleszek oldva. Egyedüli reménységem az Isten.

Nemzetisége kegyes manesinek emelte *Blaskovits Terézia*, *Gyuresányi Ignác* özvegye.

Több történelmi adat összevetésével az emléktábla szövege alapján valószínűnek vehető, hogy a *Tripartitum*, a leghatalmasabb alkotás, amelyet eddig a magyar jogélet produkált és amely igen sok részében még ma is, egy fél ezredév után, érvényben van, — tényleg *Alsó-Petény* községben készült.

A halhatatlan *Werbőczy* emlékének nem felelhet meg ez az elfelejtett kicsiny tábla. Halványlól volna, ha a nemzet méltóbb módon jelölné meg a helyet, ahol a nagy mű világot látott.

— **Az ország népeisése.** Az ország statisztikai hivatal legújabb jelentése, amely május hónapról ad számot, első részében valamivel kedvezőbb az előbbieknél. Május hónapban kevesebb gyermek született ugyan mint a tavalyi év ugyane hónapjában, de sokkal kevesebb ember halt is el, úgy hogy az ország lakosságának természetes gyarapodása az idén nagyobb volt, mint tavaly. Született május hónapban az idén 59567 gyermek, meghalt 42980 ember, a szaporítás 16587 lélek; 2600-al több, mint tavaly ebben a hónapban. Már a házaságok statisztikája megint szomorú. A szép május hónapban mindössze 14223 pár ment az anyakönyveshez 1600 párral kevesebb mint amennyi tavaly májusban esküdött. Annál nagyobb volt az uttlevelet kérők serege, 18,558-an kívántak idegenbe, haterzhétszázkilencvenhatal több, mint tavaly májusban. A legtöbb most is a tengerentútra ment.

— **Átalakítás a Magyar Színházban.** A szeptember 1-én kezdődő színházi szezonban a *Magyar Színház* nézőterének teljesen új képe lesz. A színház igazgatósága ugyanis a nyári szünet alatt számos átalakítást és újítást végeztet, a nézőteret, a mennyezetet, s az ülőhelyeket teljesen átalakították. Az átalakítás munkáit már meg is kezdték a színházban.

vény szerint a főváros köteles a miniszter második rendeletét végrehajtani, a vállalkozó pedig kijelentette, hogy kárterítési pórt indít a főváros ellen, ha őt a szerződés ellenére kötelezi, hogy az illemhelyét át-helyezze.

SPORT

•• **Manno Miltiades Londonban.** Londonból távirafozók: A Temzén tartott tegnapi *kingstoni evezősversenyben* Manno Miltiades (magyar) a döntő skiffversenyben legyőzte a *kingstoni Rizon*-t.

•• **Síófoki lövészversenyek.** A síófoki versenyek második napján nagy közönség volt jelen a verseny-pályán. Az érdekes versenyeknek ezután szép idő kedvezett s az egyes futamok lefolyása is érdekes volt. A *fehérmegyei akadályversenyben Teraskier* nagy súlyával is biztosan győzött *Kicsi* és *St. Patrick* ellen. A *badacsonyi díjgátversenyben* pedig *Ornament* aratott könnyű győzelmet. Az urlovasok közül báró *Eltz* ért el szép eredményt, háromszor győzött: *Portos*, *Teraskier* és *Hastrmann* nyergében. A részletes eredmény a következők:

I. *Füredi-díj.* Díj 1200 korona. Távolság 2000 méter. Gróf Teley L. *Portos* (báró Eltz) első, Hugom (Raus) második, Madrid (Brooke) harmadik. Totalizátor 10: 17.

II. *Fonyódi-díj. Gátverseny handicap.* Díj 1200 korona. Távolság 2400 méter Világh Gy. *Pkánja* (báró Reichlin) első, Aozél (báró Eltz) második, Orchidée (Zangen) harmadik. Totalizátor: 10: 26.

III. *Fehérmegyei akadályverseny.* (Handicap.) Tiszteletdíj és 1000 korona. Távolság 4800 méter. Gróf Orsich P. *Teraskierja* (Eltz) első, Kicsi (Zangen) második, St.-Patrick (Samarjay) harmadik. Azután: Illaberek Rézi. Totalizátor: 10: 20. Helyfoglalások: 25: 39 és 48.

IV. *Badacsonyi díj. Gátverseny.* Díj. 1200 korona. Távolság. 2400 méter. Liptay B. *Ornament-je* (Krausz) első. Kényur (Zangen) második. Va banque (Eltz) harmadik. Azután: Saver, Reineclauda. Totalizátor: 10: 30. Helyfoglalások: I. 25: 37. II. 25: 34.

V. *Eladók versenye.* Díj 1000 korona. Távolság 1200 méter. Gróf Pejacevich A. *Windfall* (Mr. Brooke) első, Allerweil fidel (Zangen) második. *Legenda* (Reichlin) harmadik. Azután: Glickskind, Mind you, Xeni. Totalizátor: 10: 33. Helyfoglalások: I. 25: 33. II. 25: 30.

VI. *Tihanyi handicap.* Díj 1200 korona. Távolság 2400 méter. Mr. Field *Hastrmannja* (báró Eltz) első, Mr. Jersey (Czárán J.) második, Anecdote (Raus) harmadik. Azután: El batidor, Contremineur, Leopard, Parterin. Totalizátor: 10: 33. Helyfoglalások: I. 25: 33. II. 25: 63, 25: 92.

•• **Karlsbad.** *Karlsbadban* ma kezdődött el az öt-napos lövész-verseny-meeting. A délután folyamán heves zivatar volt odafele, ami a teleon-összekezdést teljesen megzavarta és az eredményekről a késő éjjeli órákban érkezett a következő esonka távirati tudósítás, amelyből kitűnik, hogy a napnak mind a három

főbb futamát a szerencés Krausz-istálló nyerte meg és pedig a *Sprudel handikap* *Tannhäuser*, a *Domitzi gátverseny* *Queens-Daughter*, a *Stadt parki-díjat* pedig az *Egerlandi-díj* Iavorija *Augur* révén. Az *Egerlandi-díj* egy másik jelöltje, *Tepp* is futott ma és győztes lett a *Kétóvas nyeretlenek versenyében*. A távirati tudósítás így szól:

I. *Kétóvas nyeretlenek versenye.* Díj 2000 korona. Távolság 1100 méter. Báró Königswarder H. *Teppje* első, Matyjen második, Wermuth harmadik.

II. *Franzenbadi díj.* Díj 4000 korona. Távolság 2400 méter. Báró Springer G. *Bergerette* első, Tannhäuser második.

III. *Domitzi díj gátverseny.* Díj 6000 korona. Távolság 2400 méter. Krausz L. *Queens Daughter* első, Hermina második, Donnerwetter harmadik.

IV. *Sprudel-handicap.* Díj 10.000 korona. Távolság 1800 méter. Krausz L. *Tannhäuserja* első, Babér második, Bonanza harmadik.

V. *Stadt-parki-díj.* Díj 5000 korona. Távolság 1200 méter. Krausz L. *Augurja* első, Uncas második, Fadinard harmadik.

VI. *Eladók handikapja.* Díj 2000 korona. Távolság 1800 méter. Szemere M. *Condottiereje* első, G. cur második, Tepla harmadik.

VII. *Akadályverseny.* Díj 3000 korona. Távolság 3200 méter. Gróf Teley L. *Bokaja* első, Marenburg második, Tiano harmadik.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **A községi apácák panasza.** Érdekes rágalmazási panasz tárgyalását tűzte ki holnap délelőttre dr. Schmidt Albin büntető aljárásbíró. A panaszt dr. Telletni Árpád fővárosi ügyvéd tette a községi szentdomokorsendi apácák fejedelemasszonyának, *Herz Vincencia Mária*knak nevében *Bokányi Dezső* magánhivatalnok, *Mühlleit Mária* volt apáca és *Kummer Ferenc* községi kérészt ellen.

A panaszos beadvány elmondja, hogy *Mühlleit Mária* Irma, szegénysorsu leány 1881. évben belépett a Szent Domonkos-rendi apácák községi zárdaába s itt *Bernarda* nővér szerzetesi nevet nyert. *Bernarda* nővérről érteszok, fejelemet nem tűrő természete miatt sok kellemetlensége volt leebvalónak. Mint zongoratanítással foglalkozó tanárnő köteles lett volna a zongoratanítást kapott pénzekről elszámolást készíteni, de ő ezt nem tette, sőt a zárda szabályait ellenére egyes tanítványával újabb tanítványokat keresztetett magának. Ezenkívül pedig egyre azt üzengette ki a zárdból, hogy éhezik. A zárda vezetősége ekkor azon hiszemben, hogy talán a zongorázás-okozta idegesség tünetei mutatkoznak rajta, elvonta a zongoratanítástól s a munkaterembe osztotta be. Hálószerűen pedig a munkaterem mellett levő 6 méter hosszú és 7 méter széles termet jelölte ki számára. *Bernarda* nővér azonban a munkateremben megtagadta az engedelmességet s a részére kijelölt hálóterem helyett a fűtött üvegámba ment le lakni s itt *Kummer Ferenc* kérésztel, ennek 22 éves *Grula* fiával és *Gizella* nevű leányával töltötte az idejét. Kummerékkel folyton izengetett ki községi ismerőseinek, akiknek rémdolgokat híresztelt a zárda belételeéről.

Mind a zárda vezetősége már tovább nem tűrhette rakoncátlan magaviseletét, ez évi január 1-én és 18-án társzázi és tartományi gyűlést hívott egybe *Bernarda* nővér ügyében s ez a gyűlés a zárdaszabályok XVIII. fejezete 7. §-a alapján elrendelte *Bernarda* nővér kizárását. Addig azonban, amíg ez az ítélet jogerőre nem emelkedett, *Bernarda* nővér a zárdban maradt. Ekközben követte el azt a vétéséget, a zárdaszabályok XVIII. fejezetének 8-dik szakaszában szigorúan tiltott bünt, hogy a zárdból két izben is eltávozott engedelem nélkül s egy esetben éjjeli 11 órakor jött haza. Ekkor a zárda vezetősége utolsó kísérletképpen rá akarta beszélni, hogy menjen át a rend G eisidorban levő kolostorába. *Bernarda* nővér ebbe bele is egyezett. Ahelyett azonban, hogy *Gleisdorftba* ment volna, ez év február 18-án reggel feljött Budapestre. A zárda 2000 korona készpénzt, azonfelül nagy csomó ruhát adott neki. A ruhák egyrészt március 6-án küldték utána.

Bernarda nővér a fővárosba érkezése után már mint *Mühlleit Mária*, az időközben a zárda szolgálattól elbocsátott *Kummer Ferenc* kertészszel együtt, akinek a zárda 4 havi fizetést adott utaválól, résztvett a szociáldemokraták által március 28-án a Szabadság-téren rendezett népgyűlésen, amelyen *Bokányi Dezső*, *Mühlleit Mária* és *Kummer Ferenc* előadása nyomán azt állították beszédeiben a községi apácázárdból, hogy *Bernarda* nővért éhezették, halálra akarták kínozni csak azért, hogy megkaphassák onnek örökségét. Továbbá, hogy kizsoltották mindenétől s egy rongyas türlőkűvel bocsátották utnak 22 évi zongoratanítónői működése után.

Ez állításokért kérte a zárda nevében a zárda főnökője *Bokányi Dezső*, *Mühlleit Mária* és *Kummer Ferenc* megbüntetését.

TÁVIRATOK

Bécs, július 12. Gróf *Goluchowski* külügyminiszter ma reggel nyári tartózkodásra utazott. A külügyminiszter Párison át a franciaországi Vittebe megy.

Lisszabon, július 12. Ma írták alá azon dekrétumot, amely egy *Laurenzo-Marquesbó* t a Sváiziföld határáig terjedő vasútépítésre, valamint a *laurenzo-marquezi kikötő-építkezésekre* vonatkozik.

Az orosz középiskolák.

Pétórvár, július 12. A közoktatásügyi miniszternek a tankerületek felügyelőihez intézett kórirata figyelmezteti ezeket a középiskolák fejelemének hanyatlására. Ez alkalommal utal a miniszter az iskolai felebbvalókkal való ellenkezés eseteire és a felsőbb osztályok részéről terjesztett kormányellenes propaganda eseteire. Egyszersmind utasításokat ad a tanítószemélyzetnek, kiközben azt hangoztatja, hogy a fejelemetlenséget nemcsak megtörő intézkedésekkel kell megakadályozni, hanem a célből a tanítószemélyzet korrek viselkedésén kívül a növendékek vállalkozási állandó nevelése is szükséges.

REGÉNY

Motta mester

— REGÉNY —

Irta: GIOVANNI VERGA

(73)

Kacagok a maga szép nemességén. Tudom, mennyit ér — mennyit érnek maguk mindnyájan...

Erre aztán megindult a vallatás. S az asszony olyan vörös lett, mint a kakas, és szintén kopattatta éles nyelvét.

— Beszéljen inkább magáról! Legalább a feleségére való tekintettel hallgathatna, maga paraszt! Motta mester! Maga az egész rokonság gyalázata.

— Ah, ah, a gyalázatos. Eppen magának van joga gyalázatról beszélni, e gézengúzának einküsters! Szép mesterség a maga korában! Vele együtt fogom lecsuklatni, maga... keritőnő! Eljött *Limoli* márkis is, bár a közsvény bántotta, a család becsülete miatt, hogy helyreállítsa a békét a családban.

— Ne csapjon botrányt! Ne kiabáljon úgy, azzal csak jobban elmergesíti e dolgot. A szennyes ruhát otthon mossa az ember. Inkább nézzenek utána, hogy a dolgot jóvátegyék. A leves meg van főzve, most most már meg kell enni nyugodtan. Bianca! Bianca, legyen eszed. Tönkreteszed az egészségedet... azzal nem érsz el semmit...

Motta lóhalálában sietett *Caltagrine*-be. Elfogatási parancsot, katonai segítséget akart onnan. A márkis aközben okossággal és ravasszággal minden lehetőt megtejt. Mindenekelőtt elhozta kis unokáját és elkísírte a *Terázia*-kolostorba, ahol e gy rokonságának figyelmébe ajánlotta. A ház-népet részint pénzrel, részint fenyegetéssel elhallgattatták. Nemsokára rá megjött *Caltagrine*-ből

az elfogatási parancs *La Gurna* *Konrád* ellen. *Cirmena* asszony szintén betömte a száját.

Aközben a márkis kéz alatt azon dolgozott, hogy *Izabella* számára férjet keressen. Egyetlen leánya volt *Mottának*, akár önként, akár kénytelenségből szép hozományt kellett adnia és a márkis számos összeköttetése folytán biztosra vette, hogy jó pártit szerez számára. Irt róla barátainak, beszélt oly emberekkel, akik ily esetekben segíteni tudtak, a kanonoknak, *Neri* jegyzőnek. Az utóbbi végre talált valakit, akit *Limoli* alkalmasnak talált, egy nagy urat, akinek birtokait a jegyző kezelte, kissé ziláltak voltak az anyagi viszonyai, tele volt adóssággal, százfelől is bepórlóve, de előkelő családból, akit *Motta* mester leányának szép nevet adna. De amikor *Mottával* a hozományról beszéltek, újabb vihar kerekedett. Nem engedni magát elevenen fölemészteni. Még egy árva batkát sem ad! Véres verejtéke, élete árán szerezte a pénzt. Semmi kedve egy idegen miatt, aki azért jött *Palermóból*, hogy a vért kiszívja, eret vágatni magán.

— Hát honnan jöjjen, a holdból? Édesem, maga a levegőbe beszélt *Tudja*, hogyan áll a dolog. Elmondok egy hasonlatot, hogy észére térítsem. A jég elverte a szőlőjét. Valami szerencsétlenség megtizedeli a esordáját. Nyakát kell megtörni a tinóknak ha leütötte a szarvát, akár akarja, akár nem. Egyébként nincs több gyermeke magának... Legalább dárát csinál belőle!

Közben a márkis meglátogatta a kis hugát is. Szép szóval kezdte, az eszére igyekezett hatni.

— Igazad van! Csak sirj, igazad van. Sird ki magadat nálam, mert én értek az ilyen dolgokhoz... egy féreg, valami, amin az ember azt hiszi, hogy meghal! Apád, szegény, nem ért ilyesmizhez. Az mindig az üzlettel törődik, a parasztjai körül forgóldók — kissé bárdolatlan, ha úgy tetszik... De dolgozott érte, hogy gazdaggá tegyen. Te, anyád nevével és az apád pénzével, ha akarnád, egy nagy városban is az első párti lehetnél... Nem, nem itt, ebben a lyukban...

itt, azt hiszem, hogy magam is megfulladok. En is voltam fiatal, én is élveztem szép óráimat... És azért értem, mi foroghat most szivecskédben! Ha az ember fiatal, úgy véli, hogy a világon nincs más senki, mint az... Apád a görbe utra lépett... De ha megmarad elhatározása mellett, hogy nem ad neked semmit, a szegény fiatalembernek sincs semmije... Es ha el kell hagynod a házat, ha a két kezével kell neki is megkeresnie a kenyert — az nagyon szomorú úgy lesz, érted? Aztán jön a veszekedés, a megbánás, a nyult ábrázat. A nyult ábrázatok elcsufítják őt is, téged is, szívem. Mirevaló ez? Ha az apád nemet mondott, amellett marad, nem mehetsz hozzá feleségül. Itt fogsz meghalni, ezen a helyen, amely nem jobb a börtönnél és itt emészted föl fiatal éveidet. *Konrád* távol marad, a rendőrség felügyelete alatt, ameddig apád akarja, mert neki most hatalma van... Ha makoaskodol, annak is ártasz, akit szeretsz. *Konrádnak* nyugodt fejre van szüksége, nyugodtan dolgoznia kell, hogy eltartsa magát. Most férjhez mehetnél egy nagy urhoz és ha az fiatalember téged csakugyan szered, elsősorban neki kellene ezen örünie. Ez az igazi szerelem... Egy nagy ur, érted! Egyelőre ne beszélj senkinek se róla, itt a kolostorban az irigység enne mindenkit, de tudom, hogy van egy ilyen terv készülőben. *Hercegnő* leszel. Az már egészen másképp hangzik, mint az izé ur feleség! Fogatok, lovak, minden este színházi páholy, ékszerék és drága toalettk, amennyit csak akarsz. Tudom, sok fejet fogsz elveszteni a nagyvárosban csinos arccsokkáddal! Ha majd dokoletálva, gyémántokkal megrakva belépsz a bálterembe, mindenki azt fogja kérdezni: Kicsoda ez a szép hölgy? És hallani fogod e választ: X. vagy Y. hercegnő! Jer, menjünk anyádhöz, még beteg a szegény! Ez a csapás egészen megtörtte. Tudod, mennyit betegeskedik.

(Folytatása következik.)

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Tanuló. A bécsi konzulási akadémiában évenként megüresedik néhány magyar állami ösztöndíjas hely. Az ösztöndíjas hely elnyerésének feltételei a következők: a) magyar állampolgárság; b) valamely magyarországi főgimnáziumban szerzett és legalább jó, a nyelvekből pedig jeles osztályzatot igazoló érettségi bizonyítvány; c) a magyar, valamint a német és francia nyelv tudása. Az ö császári és apostoli királyi felsőoktatás intéződjéi folyamatosan a következő irásokat kell mellékelni: a) keresztlevelet; b) a magyar honosságát igazoló bizonyítványt; c) himnóizációs bizonyítványt; d) egészségi bizonyítványt. Ezt a bizonyítványt hatóságos orvos állítja ki és azt a határozott kijelentést kell tartalmaznia, hogy a jelölt teljesen egészséges és hogy semmiféle testi fogyatkozása nincs; e) mind a nyolc gimnáziumi osztályról szóló bizonyítványt, valamint érettségi bizonyítványt; f) a német és francia nyelv tudását igazoló bizonyítványt; g) a növendék szüleinek társadalmi állásáról, vagyoni viszonyairól és jövedelméről szóló bizonyítványt; h) a szülőknek kötelező nyilatkozatát, hogy fiuknak a konzuli akadémiába leendő ölvétele esetére az előírt fölszerelési cikket (fehérneműt, lábbelit és öltözködési cikket) be fogják szerezni. A ölvételre alkalmasnak talált növendék köteles magát október elsején a fővételi vizsgálatnak alávetni. A ölvételt kerő folyamodást július 15-ikéig a vallás- és közoktatásügyi minisztériumnál kell benyújtani. A konzulási attasé 2000, az alkonzul 2500. 3200, a konzul 5200 a főkonzul 6000—12.000 korona fizetést kap; a működési pótlék azonban legalább is ugyanannyi, sőt a hivatalvezető konzulási tisztviselőké pótléka a 30.000 koronát is elérli. — **G. I. Komárom.** Közölte: **Kutató.** I. A rividerci. 2. Öngyilkos let. — **H. J. Csurog.** Nyolc gimnázium elvégzése, illetve az érettségi vizsga letétele után veszik fel. A beiratás szeptember 1-től 10-ikéig van. — **G. J. Miskolc.** I. Eöb le kell tenni a különböző tárgyakból, aztán a nyolcadik osztályról a vizsgát s ezután az érettségit. 2. Csak azt veszik fel, aki betöltötte a tizenötödik életévét. — **B. J. H. 120** korona. Sorsjegyről legközelebb. — **Falusi.** A budapesti magyar kir. állami felső építőiparisiskola (VII. kerület Öcsömör-út 74. sz.) a rendes tanfolyamra a beiratásokat szeptember 1-től 5-ig tartják. A rendes tanfolyamra a tanítás tartama hat félév. Az intézetben nyert vég bizonyítvány) legalább háromévi utólagos gyakorlati igazolása mellett jogot ad a kőműves-, a kőfaragó- vagy ácsmesterség önálló üzésére; b) legalább háromévi utólagos gyakorlati igazolása mellett jogot ad az építőmesteri képzettség megvizsgálására szervezett bizottság előtti az építőmesteri vizsgálatra való jelentkezésre. A tanuló a vég bizonyítvány alapján az illetékes iparhatóság részéről munkakönyv kiadást igényelhetik. Azok a tanuló, akik valamely középiskola négy alsó osztályának sikeres elvégzése után lépnek az intézetbe s itt a három félévi tanfolyamot s készen elvégzik, a katonai szolgálatnál az egyéves önkéntesség kedvezményében részesülnek. Az intézetben rendes tanulókat felvételtnek azok a tizenötödik életévét betöltött, ép testi szervezetű, egészséges ifjak, akik a polgári iskola, gimnázium, vagy reáliskola négy alsó

osztályát elvégezték, továbbá akik az építőipari szakiskolák két első osztályát jeles eredménnyel végezték. A jelentkezésnél az illetékes elsőfokú iparhatóság által hitelesített bizonyítvánnyal kell igazolni, hogy a tanuló az építőipar terén már foglalkozott s legalább egy nyári szünidejének megelőző két hónapot az építőipar terén gyakorlati foglalkozásban töltött. A felvételi vizsgálat díja 6 korona, beiratási díja 4 korona, szertári biztosíték 6 korona, a tandíj félévenként 20 korona. — **R. P. Szlavonia.** Nem tudjuk melyik konzervatóriumot gondolja. Egvéként bármelyik szívesen megküldi a felvételei vonatkozó tudnivalókat. — **Hivatalnok.** A pénzügyminisztériumban kell a folyamodást (egykoronás bélyeggel) benyújtani. A ségedhivatalban különben szöbelleg is orvosi felvígósítást. — **Mezőgazda. 1.** A szeszkontingens felosztását a pénzügyminisztérium intézi. 2. **Magyar Szesztermelő** a szaklap neve. (Üllői-út 25.) — **R. Szilágy-Somlyó.** Az állam 1902-ik évi mérlege kedvezőbb, mint az előző évé. Az 1902. év bevétele 25,297.887 K. 50 fillérrel, a kiadás pedig 7,639.883 K. 37 fillérrel lévén nagyobb, mint 1901-ben, az 1902. év mérlege 17,658.004 korona 17 fillérrel kedvezőbb, mint az 1901. évé. — **Szöke.** Elegendő, ha negyedévig tart mély gyzást és negyedévig félgyzást. — **Zombori előzetés.** Szatcsok szatcsiparigazolásai alapján írószerek és iskolai-írkaék elárúsítására írt vannak javaslatok a kereskedelmiügyi miniszter 1903. évi 80.293—1902. számú határozata értelmében. — **V. H. Az 1888. évi XXXVIII. törvények 52. paragrausa értelmében** a tanórak száma a tanulókra nézve hetenkint: a mindennapi iskolában legalább husz, legfeljebb huszonöt, beleértve a hit- és erkölcsotant, de nem érve ide a testgyakorlatot. A vallás- és közoktatásügyi minisztérium egy 1879-ben hozott határozatában megengedte, hogy az izraelita hitantárgyak és rituálék alapos tanítására céljából az említett paragrafusban előírt heti tanórak száma a következő módon szabályoztassék: A heti tanórak száma legyen az első osztályban 20—25 óra, a második—negyedik osztályban bezárólag 26—30 óra, melyek közül 10—12 óra a héber tantárgyakra fordítandó. — **239876. számú előzetés.** A Magyar Közjagatás című szaklapot Bonca Miklós szerkeszti. Címe: Kossuth Lajos-utca 1. — **Pásztorán.** Darabos a stíusa, nem magyaros s végül nem a mese hangján beszél. Nem közhölhetik. — **T-1. I. A Hátartás** című lapot Kürty Emilé szerkeszti; 6 gyűjti a vonatkozó adatokat. A lap kiadóhivatala: Kerepesi-út 54. 2. Ami a mesét illeti, méltóztassék beküldeni, előlvasása után válaszolunk a kérdésre. — **S. Margit.** Biztató kísérlet, ha még nem is íti meg a mértékét. — **Előjáró.** Ha rendezett tanácsú város nagyközösség, nagyközség közközösségé kíván átalakulni, vagy pedig valamely községé eddigi önállóságával főlhagyva, más szomszédos községé kíván csatlakozni, vagy ezzel egyesülni avagy valamely község mint puszta akar va amely községhez közigazgatásilag csatlakozni végre ha két, vagy több szomszédos közközösség egy közközösség akar alakulni az e véget folyamodások kérvényeket az 1886. XXII. törvények 151. szakaszában megszabott módon (a képviselőtestület után a törvényhatóság) tartoznak benyújtani; kötelesek bizonyítani hogy ezt az átalakulást a községi lakosok és birtokosok az a része kívánja, mely a község összes egyenes államadjának felénél nagyobb részét fizeti és hogy azokat a kötelezettségeket, melyek a község eddigi állásában rajuk hárultak, elégséges szellemi vagy anyagi erők hiányában teljesíteni nem tudják. — **Mese-mese.** Tulsá-

gosan modoros, ezért simítottunk is rajta. Sorát ejtjük. Irjon természetesebb hangon, úgy látszik, tud mesélni. — **A. S. Vasamó.** Irjon a Könyves Kálmán műkiadó-társaságnak (Nagymező-utca 37.), innét megkapja a művészi reprodukciók jegyzékét. **W. J. Léva.** Gimnáziumi vagy reáliskola érettségi után irkozhatik be a műegyetemre. — **S. F. Nagy-Kanizsa.** A fővárosi temetkezési egyesületre a budapesti címterámen föl vannak sorolva. A vidékiekkel a nines gyűjtéményes kimutatás. — **G. M. Turjaremeté.** A vasuti tisztképző-tanfolyam igazgatójához kell folyamodni főlvetélt szeptember 1-éig. A folyamodvány mellékletei: születési, illetőségi, iskolai és orvosi bizonyítvány.

Napirend.

Napló. Hétfő, július 13. — Római-katholikus: Jenő. — Protestáns: Jenő. — Görög-ország: (június 30.) 12 apostol. — Zeidó: Thamus 18. — Nap két: 4 óra 1 perker. — Nyugszik: 7 óra 38 perker. — Hold két: 9 óra 17 perker este. — Nyugszik: 7 óra 40 perker reggel. A pénzügyminiszter tegnap délután 4 órakor. **Nemzeti Múzeum.** Állat-és ásványtár. Nyitva 9 órától 1 óráig. **Közeledő Múzeum** a Városgigetben nyitva d. e. 9-től 12 óráig és délután 2-től 6-ig. **As Akadémia Goethe-szobája** nyitva délelőtt 10—12-ig. **As agincsimi kútsók és múzeum.** Megtekinthetők egész nap III. ker. Ó-Buda, Kátsók-Szent-Andrél-út. Helyérdekt vasat a Pálly-térről. **Mentőgyesület helyiségei** a Markó- és Sölym-utca sarkán, reggel 8 órától este 6-ig. **Egyetemi füveskert** az Üllői-úton délelőtt 7 órától 12 óráig és d. u. 3 órától 8 óráig. **A Magyar Nemzeti Múzeum történelmi és irodalomtörténeti kiállítása** nyitva 9—1 óráig délután, ezután 2-ig 1 koronáért. **A fővárosi könyvtár** (Károly-körút 28.) mindennap nyitva van, köznapokon délelőtt 9—1-ig, vasár- és ünneppanokon 9—12-ig. **Nyelvésnökönyvtár** zárva vannak. **A kereskedelmi és iparkamara könyvtára** (Szemere-utca 6. sz.) nyitva minden hétköznap fél 10-től fél 2-ig. **Állatkert** a Városgigetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér. **Magyar Kereskedelmi Múzeum.** Igazgatóság, kereskedelmi szakönyvtára, tudakó-osztálya és keleti múzeuma. V. kerület Váci-körút 52. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 2 órától 6 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelmörténeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetőség áruállításait is eszközö) a városigeti ipar csarnokban (vasár és ünneppanokon is) nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltségek szöbontti üzletvezetőség (Magyar kereskedelmi részvénrtársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Fürdő- és üdülöhelyek a déli vasut mentén.

Vonatszekötételek és menetárak Budapestről (déli vasuti pályaudvar).

Abbazia (Pragerhofon 4t) Budapest d. v. ind. 8:00 reggel, 8:00 este. Abbazia-Mattuglia érk. 9:37 este, 9:17 d. e. Menetárányok: 30 napig érvényesek gyorsvonatokra: I. oszt. 109:10 K., II. oszt. 77:90 K., III. 49:50 K.

Arco (Pragerhof—Marburg—Morán 4t) Budapest d. v. ind. 8:03 reggel 8:00 este. Arco érk. 9:50 d. e., 10:39 este. Menetárányok: 30 napig érvényesek*) gyorsvonatokra: I. oszt. 140:20 K., II. oszt. 101—K., III. oszt. 64:70 K.

Auenhof (Pragerhofon 4t) Budapest d. v. ind. 8:00 reggel, 8:00 este, 10:00 este. Velden érk. 7:42 este, 6:46 reggel, 2:04 d. u. 30 napig érvényes menettárányok *Velden állomásig, gyorsvonatokra: I. oszt. 83:10 K., II. oszt. 58:10 K., III. oszt. 36:80 K.

Balaton-Földvár Budapest d. v. ind. 5:50 reggel, 6:50 reggel, 8:00 d. e., 2:00 d. e., 5:25 d. u., 8:00 este, 10:00 este. Balaton-Földvár érk. ind. 8:52 d. e., 11:04 d. e., 10:30 d. e., 6:10 d. u., 8:16 este, 10:32 este, 1:42 éjjel. Gyorsvonati menettárányok: I. o. 21:60 K., II. oszt. 14:40 K., III. oszt. 8:70 K. Személyvonati menettárányok: I. oszt. 15:40 K., II. oszt. 10:30 K., III. oszt. 6:50 K. Tekintet nélkül a kiadás napjára, a fűrdővág végéig, azaz szeptember 30-ig bezárólag érvényesek.

Balaton-Fűred Budapest d. v. ind. 5:50 reggel, 6:50 reggel, 8:00 d. e., 2:00 d. u., 5:25 d. u., 8:00 este, 10:00 este. Siófok érk. 8:27 d. e., 10:37 d. e., 10:10 d. e., 5:37 d. u., 7:48 este, 10:11 este, 1:17 éjjel. Gyorsvonati menettárányok: I. oszt. 19:00 K., II. oszt. 12:70 K., III. oszt. 7:60 K. Személyvonati menettárányok: I. oszt. 13:50 K., II. oszt. 9:00 K., III. oszt. 5:60 K. Siófokig és vissza. Tekintet nélkül a kiadás napjára, a fűrdővág végéig, azaz szeptember 30-ig bezárólag érvényesek.

Brennerbad Pragerhof-Franzensfesten át Budapest d. v. ind. 8:00 reggel, 8:00 este. Brennerbad érk. 5:26 reggel, 3:01 d. u. 30 napig érvényes menettárányok: Gyorsvonati menettárányok: I. oszt. 132—K., II. oszt. 94:80 K., III. oszt. 60:70 K.

Daruvár N-Kanizsa-Barcsos át Budapest d. v. ind. 8:00 reggel, 10:00 este, érk. 8:53 este, 12:09 d. u. Személyvonati menettárányok: I. oszt. 25:20 K., II. o. 16:80 K., III. oszt. 10:80 K. Barcsról 30 napig érvényes menettárányok: I. oszt. 13—K., II. oszt. 9—K., III. oszt. 6—K.

Fonyód-fűrdőtelep Budapest, d. v. ind. 5:50 reggel, 6:50 reggel, 8:00 reggel, 2:00 d. u., 5:25 d. u., 8:00 este, 10:00 este. Fonyód-fűrdőtelep érk. 9:37 d. e., 11:53 d. e., 10:58 d. e., 7:03 este, 9:03 este, 11:00 éjjel, 2:25 éjjel. Gyorsvonati menettárányok: I. oszt. 27:20 K., II. oszt. 18—K., III. oszt. 10:80 K. Személyvonati menettárányok: I. oszt. 19:20 K., II. oszt. 12:90 K., III. oszt. 8:10 K. Tekintet nélkül a kiadás napjára, a fűrdővág végéig, azaz szeptember 30-ig bezárólag érvényesek.

Gleichenberg Pragerhofon 4t Budapest d. v. ind. 8:00 reggel, 8:00 este, 10:00 este. Purkka érk. 8:00 este, 8:18 d. e., 3:00 d. u. 30 napig érvényes menettárányok Spielfeld állomásig, gyorsvonatokra: I. oszt. 60:20 K., II. oszt. 41:20 K., III. oszt. 25:60 K.

Gossensass Pragerhof-Franzensfesten át Budapest d. v. ind. 8:00 reggel, 8:00 este. Gossensass érk. 4:49 reggel, 2:33 d. u. 30 napig érvényes menettárányok: Gyorsvonat: I. oszt. 123:90 K., II. oszt. 83:70 K., III. oszt. 56:80 K.

Görz (Pragerhofon 4t) Budapest d. v. ind. 8:00 reggel, 8:00 este, 10:00 este. Görz érk. 10:00 este, 10:07 d. e., 6:51 este, 30 napig érvényes menettárányok. Gyorsvonat: I. oszt. 109:10 K., II. oszt. 77:90 K., III. oszt. 49:50 K.

Héviz Budapest d. v. ind. 6:50 reggel, 8:00 reggel, 2:00 d. u., 8:00 este, 10:00 este. Keszthely érk. 1:00 d. u., 11:45 d. e., 8:10 este, 12:00 éjjel, 3:40 reggel. Menettárányok Keszthelyig; Gyorsvonat: I. oszt. 34:80 K., II. oszt. 23—K., III. oszt. 14—K. Személyvonat: I. oszt. 25:50 K., II. oszt. 16:80 K., III. oszt. 10:80 K. Tekintet nélkül a kiadás napjára, a fűrdővág végéig, azaz szeptember 30-ig bezárólag érvényesek.

Lipik (Nagy-Kanizsa—Barcsos át) Budapest d. v. ind. 8:00 reggel, 10:00 este. Lipik érk. 10:18 este, 3:34 d. u., Személyvonatu menettárányok: I. oszt. 25:20 K., II.

oszt. 16:80 K., III. oszt. 10:80 K. Barcsról 30 napig érvényes menettárányok I. oszt. 15:00 K., II. oszt. 10:00 K., III. 7:00 K.

Meran (Pragerhofon 4t) Budapest d. v. ind. 8:00 reggel, 8:00 este. Érk. 7:51 reggel, 3:16 d. u. Bozen—Grés állomásig 30 napig érvényes*) menettárányok: Gyorsvonat: I. oszt. 132 K., II. oszt. 94:80 K., III. oszt. 60:70 K.

Pörtlach a/S. (Pragerhofon 4t) Budapest d. v. ind. 8:00 reggel, 8:00 este, 10:00 este, 8:00 este. Érk. 7:31 este, 6:35 reggel, 1:50 d. u. 30 napig érvényes*) menettárányok: Gyorsvonat: I. oszt. 83:10 K., II. oszt. 58:10 K., III. oszt. 36:80 K.

Rohitsch (Pragerhofon 4t) Budapest d. v. ind. 8:00 reggel, 6:50 reggel, 8:00 este, 10:00 este. Érk. 3:09 d. u., 8:33 este, 3:34 reggel, 9:01 d. e. 30 napig érvényes menettárányok Pörtlach állomásig: Gyorsvonat: I. oszt. 61:90 K., II. oszt. 42:50 K., III. oszt. 26:40 K.

Römerbad (Pragerhofon 4t) Budapest d. v. ind., 8:00 reggel, 6:50 reggel, 8:00 este, 10:00 este. Römerbad érk. 4:11 d. u. 10:02 este, 4:33 reggel, 10:31 d. e., 30 napig érvényes menettárányok: Gyorsvonat: I. oszt. 70—K., II. oszt. 48:60 K., III. oszt. 30:40 K.

Savanyukút (Kanizsán 4t) Budapest d. v. ind. 6:50 reggel, 8:00 reggel, 8:00 este, 10:00 este. Savanyukút érk. 7:24 este, 3:57 d. u., 6:48 reggel, 8:03. d. e. Személyvonati jegyek: I. oszt. 28:80 K., II. oszt. 19:20 K., III. oszt. 12—K.

Semmering (Kanizsa-Pragerhofon 4t) Budapest d. v. ind. 8:00 reggel, 6:50 reggel, 8:00 este, 10:00 este. Semmering érk. 6:47 este, 2:40 éjjel, 7:07 reggel, 4:36 d. u. Gyorsvonati menettárányok 30 napig érvényesek: I. oszt. 79:80 K., II. oszt. 55:90 K., III. oszt. 35:20 K.

Siófok Budapest d. v. ind. 5:50 reggel, 6:50 reggel, 8:00 reggel, 2:00 d. u., 5:25 d. u., 8:00 este, 10:00 este. Siófok érk. 8:27 d. e., 10:37 d. e., 10:10 d. e., 5:37 d. u., 7:48 este, 10:11 este, 1:17 éjjel. Gyorsvonati menettárányok: I. oszt. 19:00 K., II. oszt. 12:70 K., III. oszt. 7:60 K. Személyvonati menettárányok: I. oszt. 13:50 K., II. oszt. 9:00 K., III. oszt. 5:60 K. Tekintet nélkül a kiadás napjára, a fűrdővág végéig, azaz szeptember 30-ig bezárólag érvényesek.

Tobelbad (Pragerhof-Grazon 4t) Budapest d. v. ind. 8:00 reggel, 8:00 este, 10:00 este. Premestätten-Tobelbad érk. 6:10 este, 8:04 reggel, 1:44 d. u. Gráz állomásig 30 napig érvényes menettárányok gyorsvonatokra: I. oszt. 60:20 K., II. oszt. 41:20 K., III. oszt. 25:60 K.

Toblach (Pragerhofon 4t) Budapest d. v. ind. 8:00 reggel, 8:00 este, 10:00 este. Toblach érk. 1:02 éjjel, 10:48 d. e., 7:15 este. 30 napig érvényes*) menettárányok gyorsvonatokra: I. oszt. 111:70 K., II. oszt. 79:50 K., III. oszt. 50:80 K.

Tüffer (Pragerhofon 4t) Budapest, d. v. ind. 8:00 reggel, 6:50 reggel, 8:00 este, 10:00 este. Markt-Tüffer érk. 4:02 d. u., 9:52 este, 4:25 reggel, 10:21 d. e. 30 napig érvényes menettárányok Markt-Tüffer állomásig, gyorsvonat: I. oszt. 70—K., II. oszt. 48:60 K., III. oszt. 30:40 K.

Velden a/W. (Pragerhofon 4t) Budapest, d. v. ind. 8:00 reggel, 8:00 este, 10:00 este. Velden érk. 7:42 este, 6:48 d. u., 2:04 reggel, 30 napig érvényes*) menettárányok gyorsvonat: I. oszt. 83:10 K., II. oszt. 58:10 K., III. oszt. 36:80 K.

Varasd-Teplitz (Csáktornyan 4t) Budapest d. v. ind. 8:50 reggel, 8:00 este, 10:00 este. Varasd-Teplitz érk. 5:21 d. u., 5:24 reggel, 7:06 reggel, 8:00 este. Személyvonati jegyek Csáktornya állomásig: I. oszt. 21:60 K., II. oszt. 14:40 K., III. oszt. 9:60 K.

*) Május hó 1-től augusztus hó végéig eső időszakban váltott jegyek f. évi október hó végéig érvényesek.
 † Június hó 20-tól szeptember hó 10-ig közlekedik.
 ‡ Július hó 1-től augusztus hó 31-ig csak vasár- és ünneppan közlekedik.

